

PRAKSISOVERSIGT · EU-RET

Praksisoversigt over statsstøtte (TEUF art. 107-108)

Anmeldelses- og standstill-pligt, gruppefritagelser og tilbagesøgning af ulovlig støtte

Version 2 Opdateret 7. sep. 2026 68 afgørelser · 2001-2026

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Statsstøttereglerne i TEUF artikel 107-108 udgør et af EU-rettens skarpeste indgreb i medlemsstaternes økonomiske handlefrihed: enhver fordel, der ydes en virksomhed med statsmidler på selektiv vis, er som udgangspunkt forbudt og skal anmeldes til Kommissionen, før den må gennemføres. EU-Domstolens praksis viser et konsekvent mønster: statsmiddel- og fordelsbegreberne fortolkes bredt, selektivitetsvurderingen afhænger af den korrekt fastlagte referenceramme, og tilsidesættelse af gennemførelsesforbuddet i artikel 108, stk. 3, udløser en ubetinget pligt for nationale myndigheder og domstole til at tilbagesøge støtten med renter – også uden Kommissionens forudgående påbud. Dansk praksis er sparsom ved domstolene, men rig i nævnene: Energiklagenævnets afgørelser om åben dør-ordningen for havvind, Miljø- og Fødevareklagenævnets GUDP-afgørelse om overskredet støtteintensitet under gruppefritagelsesforordningen og Konkurrencerådets § 11 a-praksis om kommunal underprisudlejning tegner konturerne af, hvordan reglerne håndhæves i Danmark.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Statsstøttebegrebet i TEUF artikel 107, stk. 1, forudsætter seks kumulative betingelser: offentlige midler, økonomisk aktivitet hos modtageren, en økonomisk fordel, selektivitet, konkurrencefordrejning og samhandelspåvirkning.
- 02** Begrebet »statsmidler« omfatter også midler, der aldrig passerer statskassen, når de hidrører fra et obligatorisk bidrag under statslig kontrol – statslig kontrol og obligatorisk finansiering er alternative, ikke kumulative kriterier.
- 03** Virksomhedsbegrebet er funktionelt og afhænger ikke af, om støttemodtageren faktisk udnytter det erhvervede aktiv økonomisk.
- 04** Den markedsøkonomiske aktørtest skal anvendes, selv når foranstaltningen forfølger offentlige politiske mål, og bevisbyrden for, at der foreligger en fordel, påhviler Kommissionen – ikke virksomheden.
- 05** Manglende udbudsprocedure skaber ingen automatisk formodning om statsstøtte; der skal foretages en konkret vurdering af, om vilkårene afspejler normale markedsvilkår.

- 06 Selektivitetsvurderingen står og falder med referencerammen: en foranstaltning, der gælder uden forskelsbehandling inden for den relevante ramme, er ikke selektiv, blot fordi rammen er geografisk eller institutionelt afgrænset.
- 07 En skattefordel, der er en direkte følge af skattesystemets grundprincipper (fx undgåelse af dobbeltbeskatning), er ikke selektiv, mens en fordel betinget af en bestemt grænseoverskridende transaktion er det.
- 08 Kompensation for offentlig tjeneste falder kun uden for støttebegrebet, hvis alle fire Altmark-betingelser er opfyldt – herunder at opgaven er klart defineret som en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse i national ret.
- 09 Anmeldelsespligten og standstill-forpligtelsen i TEUF artikel 108, stk. 3, har direkte virkning og skal håndhæves af nationale forvaltningsmyndigheder og domstole på eget initiativ.
- 10 En medlemsstat må ikke sanktionere en virksomhed for manglende overholdelse af forpligtelser i en støtteordning, der er gennemført før Kommissionens godkendelse, når overtrædelsen fandt sted i standstill-perioden.
- 11 Gruppefritagelsesforordningen (GBER) og de minimis-forordningen fritager kun for anmeldelse, hvis samtlige betingelser er opfyldt – fortolkningen er restriktiv, og en delvis opfyldelse gør hele støtten ulovlig.
- 12 GBER's krav om tilskyndelsesvirkning betyder, at støtteansøgningen skal være indgivet, før projektet påbegyndes; støtte til allerede påbegyndte projekter er ulovlig.
- 13 Tilsidesættelse af blot én betingelse i en betinget godkendelse omdanner hele den godkendte støtteordning til ny og ulovlig støtte.
- 14 Ændringer i en godkendt ordning kræver kun ny anmeldelse, hvis de berører ordningens grundlæggende elementer – budget, varighed, modtagerkreds og forenelighedsgrundlag.
- 15 Tilbagesøgningskravet omfatter hele det ulovligt ydede beløb, ikke blot den del der overstiger et lovligt loft; myndigheden kan ikke retrospektivt opdele støtten i en lovlig og en ulovlig del.
- 16 Tilbagebetaling skal ske med renter og renters rente fra det tidspunkt, hvor støtten stod til modtagerens rådighed, jf. procedureforordningens artikel 16, stk. 2.
- 17 Kommissionens tiårige forældelsesfrist gælder alene Kommissionens egne beføjelser og afskærer ikke nationale domstole fra at påbyde tilbagesøgning ved tilsidesat anmeldelsespligt.
- 18 Nationale forældelses- og procesregler må ikke gøre den EU-retlige tilbagesøgning praktisk umulig eller uforholdsmæssigt vanskelig.
- 19 Tilbagebetalingspligten kan udvides til en anden virksomhed, når der foreligger økonomisk kontinuitet – også når Kommissionens afgørelse kun nævner den oprindelige modtager.

- 20** Automatisk suspension af inddrivelsen mod sikkerhedsstillelse er uforenelig med kravet om omgående og effektiv tilbagesøgning, medmindre sikkerheden reelt fjerner konkurrencefordelen.
- 21** Kommissionen har enekompetence til at vurdere støttens forenelighed med det indre marked; nationale domstole kan alene håndhæve gennemførelsesforbuddet.
- 22** En interesseret part, der utvivlsomt kunne have anlagt annullationssøgsmål ved Retten, kan ikke senere anfægte Kommissionens afgørelse indirekte via en præjudiciel forelæggelse.
- 23** Foreligger der alvorlige vanskeligheder ved den foreløbige undersøgelse, har Kommissionen pligt til at indlede den formelle undersøgelsesprocedure efter artikel 108, stk. 2.
- 24** Konkurrencelovens § 11 a giver Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen hjemmel til at påbyde ophør og tilbagebetaling af konkurrenceforvridende offentlig støtte uden samhandelspåvirkning, med renter efter EU's statsstøttesatser.
- 25** Delvis tilbagebetaling er ikke tilstrækkelig, når hensynet til lige konkurrencevilkår og effektiv håndhævelse kræver, at hele fordelene fjernes.

Statsstøttebegrebets seks kumulative betingelser i TEUF artikel 107, stk. 1

§ 1

Retsgrundlaget er kort og bredt formuleret. Efter [TEUF artikel 107, stk. 1](#) er »statsstøtte eller støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler under enhver tænkelig form, og som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller visse produktioner, uforenelig med det indre marked, i det omfang den påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne«.

Indenrigsministeriets [vejledning om offentligt udbud ved salg af kommunens og regionens faste ejendomme, pkt. 3.5.1](#) opregner de seks kumulative betingelser, som EU-Domstolens praksis har udledt af bestemmelsen:

Nr.	Betingelse
1	Støtten ydes ved hjælp af offentlige midler
2	Støtten ydes til en modtager, der driver virksomhed (økonomisk aktivitet)
3	Støtten giver modtageren en økonomisk fordel
4	Støtten er selektiv – den retter sig mod visse virksomheder frem for andre
5	Støtten forvrider eller truer med at forvride konkurrencen
6	Støtten påvirker samhandelen på det indre marked

Vejledningen fastslår udtrykkeligt, at **alle seks betingelser skal være til stede samtidig**, og at »[d]et påhviler den enkelte offentlige myndighed, herunder den enkelte kommune eller region, at sikre, at myndigheden ikke yder støtte i strid med statsstøttereglerne«. Samme vejledning bemærker, at støttebegrebet efter [konkurrencelovens § 11 a](#) svarer til statsstøttebegrebet i artikel 107, stk. 1.

Virksomhedsbegrebet er funktionelt og løsrevet fra, hvordan modtageren faktisk anvender den modtagne fordel. I **C-325/22** om bulgarske erhververes ombytning af statsejede skovarealer fastslog Domstolen, at kvalifikationen som »virksomhed« ikke afhænger af, om de erhvervede arealer rent faktisk anvendes økonomisk – også når efterfølgende lovændringer havde afskåret erhververne fra økonomisk udnyttelse, jf. [C-325/22](#).

At en foranstaltning er forbundet med *lukning* af en aktivitet, udelukker heller ikke støttekarakter. I **C-746/23** om italienske bidrag til jern- og stålstøberier, der destruerede deres produktionsanlæg for at reducere overkapacitet, fastslog Domstolen, at bidragene kan udgøre statsstøtte, hvis de giver en fordel, virksomheden ikke kunne opnå på sædvanlige markedsvilkår, og der foreligger effektiv konkurrence på markedet, jf. [C-746/23](#).

LOV

KonkurrenceLoven § 11a, stk. 1

TEUF § 107, stk. 1

PRAKSIS

EU-Domstolen · Statsstøtte og finansielle bidrag til rationalisering af jern- og stålstøberisektoren

13.03.2025

EU-Domstolen · Statsstøtte og begrebet virksomhed ved ombytning af statslige skovarealer

19.10.2023

§ 2 Statsmidler og tilregnelser: hvornår er pengene statens?

Første betingelse – statsmidler – fortolkes bredt, men har en reel afgrænsende funktion. Rene overførsler mellem private involverer ikke statsmidler. I **C-522/23 P** afviste Domstolen en statsstøtteklage over det irske advokatnævns påbud om, at en advokat skulle overføre modtagne salærer til klientens tidligere advokat: en sådan overførsel af private midler involverer ikke statslige midler, og appellen var åbenbart ugrundet, jf. [C-522/23](#).

Omvendt gælder, at midler, der aldrig passerer statskassen, godt kan være statsmidler. Den tyske netafgiftssag er den klareste illustration. I **C-792/21 P** og **C-790/21 P** om fritagelsen for netafgifter til elintensive båndlastbrugere i 2012-2013 fastslog Domstolen, at den tillægsafgift, som blev opkrævet hos øvrige netbrugere for at kompensere netoperatørerne, udgjorde et obligatorisk bidrag finansieret af statsmidler. Domstolen understregede, at kriterierne om **statslig kontrol** og **obligatorisk bidrag** efter fast retspraksis er *alternative* og hver for sig tilstrækkelige, jf. [C-792/21](#) og [C-790/21](#).

Samme linje følger af **C-702/20** (DOBELES HES) om den lettiske ordning, hvor en offentlig operatør var pålagt at købe el fra vandkraftproducenter til overpris, og hvor meromkostningerne blev dækket af et obligatorisk bidrag fra slutbrugerne. Domstolens Store Afdeling fastslog, at ordningen indebar støtte »ydte ved hjælp af statsmidler«, jf. [C-702/20](#).

Tilregnelseskriteriet – om foranstaltningen kan tilregnes staten – er selvstændigt. I **C-160/19 P** om kapitaltilførsler på i alt 359,6 mio. EUR fra det offentligt ejede lufthavnsselskab SEA SpA til datterselskabet SEA Handling stadfæstede Domstolen, at midlerne var statsmidler, og at foranstaltningerne kunne tilregnes Milano kommune, der ejede 84,56 % af SEA, jf. [C-160/19](#). Modsat i **C-701/21 P** (Mytilinaios/DEI), hvor Domstolen fastslog, at Retten begik en retlig fejl ved at sidestille en frivillig voldgiftsret med et statsligt organ – den relevante statslige foranstaltning var alene det statskontrollerede elselskabs beslutning om at indgå voldgiftsaftalen, jf. [C-701/21](#).

Endelig viser **C-656/20 P**, at overførsel af midler mellem offentlige forvaltningsniveauer ikke i sig selv er statsstøtte: den tyske delstats finansiering af obligatoriske billetprisnedsættelser til elever og læringe udgjorde ikke støtte, da de kommunale myndigheder handlede som kompetent myndighed efter forordning nr. 1370/2007, jf. [C-656/20](#).

Også afkald på indtægter tæller. Efter Kommissionens statsstøttebegrebsmeddelelse og **Eventech**-doktrinen kan staten give adgang til naturressourcer eller eksklusive rettigheder uden vederlag, men kun hvis afkaldet forfølger et regulatorisk formål, har nær sammenhæng hermed og sker ikke-diskriminerende. Energiklagenævnet anvendte netop denne ramme i sagen om åben dør-ordningen, jf. afsnittet om dansk forvaltningspraksis nedenfor.

LOV	TEUF § 107, stk. 1	
PRAKSIS	EU-Domstolen · Statens kontrol med elafgifter: EU-Domstolen bekræfter tysk støtteordning som ulovlig statsstøtte	26.09.2024
	EU-Domstolen · Tyske netafgifter: EU-Domstolen fastslår at fritagelse finansieret via obligatoriske bidrag udgør statsmidler	26.09.2024
	EU-Domstolen · Statsstøtte og voldgiftskendelser: Sondringen mellem private aftaler og statslige foranstaltninger ved fastsættelse af el-tariffer	22.02.2024
	EU-Domstolen · Appel om statsstøtte: Overførsel af advokatsalærer til konkurrenter udgør ikke statsstøtte grundet manglende statslige midler	30.01.2024
	EU-Domstolen · Statsstøtte til vedvarende energi: Prisgarantier, statslige midler og sondringen mellem ny og eksisterende støtte	12.01.2023
	EU-Domstolen · Overførsel af midler mellem offentlige forvaltninger til finansiering af transportrabatter udgør ikke nødvendigvis statsstøtte	24.03.2022
	EU-Domstolen · Statsstøtte i luftfartssektoren: Om kapitaltilførsler fra en offentligt ejet lufthavnsforvalter til et datterselskab udgør ulovlig statsstøtte	10.12.2020

§ 3 Fordelskriteriet og den markedsøkonomiske aktørttest (MEOP)

Fordelskriteriet afgøres med den markedsøkonomiske aktørttest: ville en privat aktør under tilsvarende omstændigheder have handlet på samme vilkår? Domstolens praksis fastlægger tre centrale rammer for testens anvendelse.

Testen gælder også, når foranstaltningen forfølger politiske mål. I **C-331/20 P** og **C-343/20 P** (Volotea og easyJet, støtte til luftfartsselskaber på Sardinien) ophævede Domstolen Rettens domme og annullerede Kommissionens afgørelse. Domstolen fastslog, at princippet om den private aktør skal anvendes, selv om foranstaltningerne forfølger offentlige politiske mål, og – helt centralt – at **Kommissionen bærer bevisbyrden** for, at der foreligger en fordel. Manglende udbudsprocedure indebærer hverken en automatisk formodning om statsstøtte eller fritager Kommissionen for en konkret vurdering af, om aftalerne afspejler normale markedsvilkår, jf. [C-331/20](#).

Bevisbyrden må ikke vendes om. I **C-244/18 P** (Larko) ophævede Domstolen delvist Rettens dom for så vidt angik en græsk statsgaranti fra 2008, idet Retten havde anvendt princippet om den private aktør urigtigt og vendt bevisbyrden, jf. [C-244/18](#). Efter hjemvisningen nåede sagen tilbage til Domstolen, som i **C-445/22 P** stadfæstede, at Kommissionen havde ført tilstrækkeligt bevis for, at en garanti på 30 mio. EUR med en præmie på blot 1 % gav en selektiv fordel, fordi den ikke svarede til markedsvilkår, og myndighederne var bekendt med Larkos betydelige økonomiske vanskeligheder, jf. [C-445/22](#).

Kommissionen er bundet af sit eget metodehierarki. I **C-211/20 P** (Valencia CF) forkastede Domstolen Kommissionens appel og stadfæstede annullationen af afgørelsen om spanske offentlige garantier til fodboldklubben. Kommissionen havde tilsidesat det hierarki af metoder, den selv havde fastsat i

garantimeddelelsen, ved at anvende en referencesats på 1.000 basispoint uden først tilstrækkeligt at undersøge, om der fandtes en markedspris for garantien eller et sammenligneligt lån, jf. [C-211/20](#).

Vurderingen er ex ante. I **C-758/21 P** (Ryanair mod Kommissionen vedrørende aftaler med Klagenfurt lufthavn) fastslog Domstolen, at vurderingen af støtten skal baseres på forventningerne på tildelingstidspunktet – ikke på efterfølgende udviklinger, jf. [C-758/21](#).

Kapitaltilførsler og vederlagsfrie overdragelser til kriseramte offentlige virksomheder er klassiske fordelssituationer. I **C-385/18** om det italienske jernbaneselskab FSE fastslog Domstolen, at både et lovbestemt tilskud på 70 mio. EUR og en vederlagsfri overførsel af statens kapitalandel til det statsejede holdingselskab FSI kunne kvalificeres som statsstøtte, og at manglende anmeldelse medfører pligt til at tilbagesøge fordelene og eventuelt annullere overførslen, jf. [C-385/18](#). Tilsvarende i **C-163/22 P** om Gdynia-Kosakowo lufthavnen, hvor kapitalindskuddene udgjorde en økonomisk fordel for lufthavnsselskabet, uanset at selskabet ikke ejede infrastrukturen, og tilbagebetalingspligten omfattede indskudsbeløbene med fradrag af investeringer i offentlige opgaver, jf. [C-163/22](#).

LOV	TEUF § 107, stk. 1	
PRAKSIS	EU-Domstolen · Ryanair mod Kommissionen: Domstolen præciserer regler for forældelse af statsstøtte og anvendelsen af forudgående analyser	23.11.2023
	EU-Domstolen · EU-Domstolen stadfæster: Græsk statsgaranti til Larko udgjorde ulovlig statsstøtte grundet manglende markedsvilkår	12.10.2023
	EU-Domstolen · EU-domstolens afgørelse om statsstøtte til Gdynia-Kosakowo lufthavn: Identificering af økonomisk fordel og lovligheden af tilbagebetalingskrav	22.06.2023
	EU-Domstolen · Statsstøtte til luftfartsselskaber på Sardinien: Anvendelse af princippet om den private aktør i en markedsøkonomi	17.11.2022
	EU-Domstolen · Statsstøtte til fodboldklubber: EU-Domstolen præciserer reglerne for vurdering af offentlige garantier og markedsvilkår for kriseramte virksomheder	10.11.2022
	EU-Domstolen · Statsstøtte og kriteriet om den private investor: Domstolens delvise ophævelse i Larko-sagen	26.03.2020
	EU-Domstolen · Statsstøtte ved overførsel af kriseramte offentlige jernbanevirksomheder og tildeling af kapitalindskud	19.12.2019

§ 4 Selektivitet: referencerammen afgør udfaldet

Selektivitetsbetingelsen er den vanskeligste og den, der oftest afgør sagen. Domstolens praksis viser, at *fastlæggelsen af referencerammen* er det retligt afgørende skridt.

I **C-524/14 P** (Hansestadt Lübeck) forkastede Store Afdeling Kommissionens appel og stadfæstede annullationen af beslutningen om at indlede formel undersøgelse af Lübeck Lufthavns afgiftsregulativ. Domstolen fastslog, at en foranstaltning, der fastsætter vilkårene for en offentlig virksomheds udbud af tjenesteydelser, **ikke altid** er selektiv blot i kraft af sin karakter (præmis 47-50), at den relevante referenceramme var den ordning, der alene gjaldt for Lübeck Lufthavn, fordi operatøren havde egen kompetence til at fastsætte afgifterne (præmis 62), og at det forhold, at fordelene kun gjaldt denne lufthavn, ikke var tilstrækkeligt til at fastslå selektivitet, når regulativet gjaldt uden forskelsbehandling for alle luftfartsselskaber, der benyttede lufthavnen (præmis 64 og 79). Kommissionen havde begået en åbenbart urigtig vurdering, jf. [C-524/14](#).

På skatteområdet er sondringen mellem *systemimmanente* og *afvigende* fordele central. I **C-374/17** (A-Brauerei) fastslog Store Afdeling, at den tyske fritagelse for afgift på erhvervelse af fast ejendom ved koncerninterne

fusioner – betinget af mindst 95 % ejerskab i fem år før og efter fusionen – **ikke** er selektiv, fordi afgiftsfordelen er direkte afledt af det tyske afgiftssystems hovedprincip om at undgå dobbeltbeskatning, jf. [C-374/17](#).

Modsat i de spanske goodwill-sager. I **C-53/19 P** og **C-65/19 P** samt **C-50/19 P** (Sigma Alimentos) forkastede Store Afdeling appellerne og stadfæstede, at den spanske ordning om afskrivning af finansiel goodwill ved erhvervelse af kapitalandele i udenlandske selskaber udgjorde selektiv statsstøtte. Domstolen anvendte en **transaktionsbaseret** tilgang: en skattefordel, der er betinget af en bestemt økonomisk transaktion (grænseoverskridende erhvervelse), kan være selektiv, selv om den formelt er tilgængelig for alle selskabsskattepligtige, når den begunstiger udenlandske investeringer frem for nationale opkøb og dermed afviger fra det almindelige beskatningssystem. Forskelsbehandlingen var hverken begrundet i skattesystemets karakter eller proportional, jf. [C-53/19](#) og [C-50/19](#).

Sektorspecifikke ordninger er derimod uden videre selektive. Energiklagenævnet lagde i Odin-sagen netop vægt på, at åben dør-ordningen var målrettet opstillere af VE-anlæg på havet og »allerede derfor« udgjorde en selektiv foranstaltning, jf. [25/10592](#).

LOV	TEUF § 107, stk. 1	
PRAKSIS	EU-Domstolen · Selektivitet i skatteordninger: Afskrivning af finansiel goodwill ved grænseoverskridende opkøb	06.10.2021
	EU-Domstolen · Selektivitet i spanske skatteregler: Afskrivning af finansiel goodwill ved udenlandske opkøb	06.10.2021
	EU-Domstolen · Selektivitet og statsstøtte: Afgiftsfritagelse ved ejendomsoverdragelser inden for selskabskoncerner	19.12.2018
	EU-Domstolen · Princippet om selektivitet i statsstøtte: Lufthavnsafgifter i Lübeck og omfanget af Kommissionens undersøgelsesbeføjelser	20.12.2016
	Energiklagenævnet · Energiklagenævnet stadfæster afslag på forundersøgelsestilladelse til Odin Havvindmøllepark – åben dør-ordningen udgør statsstøtte	27.04.2026

§ 5 Kompensation for offentlig tjeneste – Altmark-betingelserne og TEUF artikel 106, stk. 2

Kompensation for varetagelse af en offentlig serviceforpligtelse falder uden for støttebegrebet, hvis de fire Altmark-betingelser er opfyldt. Praksis viser, at det især er *første* betingelse – klar definition af opgaven som en tjenesteydelse af almen økonomisk interesse (SIEG) i national ret – der falder.

I **C-91/17 P** og **C-92/17 P** (Cellnex Telecom og Telecom Castilla-La Mancha) forkastede Domstolen appellerne og stadfæstede, at direkte tilskud til jordbaserede tv-operatører i Castilla-La Mancha udgjorde ulovlig og uforenelig statsstøtte. Domstolen fastholdt de strenge krav til, at tjenesten skal være tilstrækkeligt klart defineret som SIEG i national ret, og at de offentlige midler udgjorde en økonomisk fordel efter artikel 107, stk. 1, jf. [C-91/17](#).

I **C-586/18 P** (Buonotourist) forkastede Domstolen appellen over Rettens dom, der stadfæstede Kommissionens afgørelse om, at en yderligere kompensation på 1.111.572,34 EUR for offentlig busbefordring udgjorde ulovlig statsstøtte. Afgørende var både, at Altmark-betingelserne ikke var opfyldt, og at **Kommissionens enekompetence ikke begrænses af national retskraft** – Kommissionen kunne altså underkende en national retskraftig afgørelse, jf. [C-586/18](#).

Også på det danske forsyningspligtområde er praksis relevant. I **C-442/21 P** (ITD og Danske Fragtmænd mod Kommissionen) forkastede Domstolen appellen om statsstøtte til Post Danmarks universelle posttjeneste. Appellanterne gjorde gældende, at Kommissionen stod over for alvorlige vanskeligheder ved beregningen af **nettoundgåede omkostninger**, ved behandlingen af en statsgaranti fra 2002 vedrørende tjenestemandsafskedigelse og ved den regnskabsmæssige fordeling af fællesomkostninger mellem universelle og ikke-universelle tjenester. Domstolen fandt, at Kommissionen ikke havde begået fejl, og at der ikke var grundlag for at kræve indledning af en formel undersøgelsesprocedure, jf. [C-442/21](#).

Kravene til gennemsigtighed i kompensationsordninger er skærpede. I **C-390/22** (Pomorie Kommune mod ANCHIALO AUTO) fastslog Domstolen, at bulgarske regler, der betingede udbetaling af kompensation til busoperatører af årlige statslige budgetbevillinger, var i strid med kravet om objektivt og gennemsigtigt på forhånd fastlagte parametre – men at parametrene godt kan fastlægges i generelle regler uden for selve kontrakten, jf. [C-390/22](#).

Endelig viser den nyere svenske sag **C-401/24** om statens kompensation til det kommunale selskab Stockholms Hamn AB for afgiftsfri drift af Hammarby sluse, at sondringen mellem eksisterende og ny støtte kan være afgørende for, om kompensationen overhovedet kan kræves tilbagebetalt, jf. [C-401/24](#). Retsgrundlaget for undtagelsen findes i [TEUF artikel 106, stk. 2](#), hvorefter virksomheder med overdragne SIEG-opgaver er underkastet konkurrencereglerne, i det omfang anvendelsen ikke retligt eller faktisk hindrer opfyldelsen af de særlige opgaver.

LOV	TEUF § 106, stk. 2	TEUF § 107, stk. 1
PRAKSIS	EU-Domstolen · Statens kompensation til et kommunalt selskab for gratis slusedrift: Kvalificering som statsstøtte og sondringen mellem eksisterende og ny støtte 20.11.2025 EU-Domstolen · Krav til gennemsigtighed og udbetaling af kompensation for offentlig personbefordring 25.01.2024 EU-Domstolen · Post Danmark-sagen: Statsstøtte til universelle posttjenester og beregning af nettoundgåede omkostninger 10.11.2022 EU-Domstolen · Enekompetence og statsstøtte: Domstolen stadfæster Kommissionens afgørelse om ulovlig kompensation til busoperatør 04.03.2020 EU-Domstolen · Statstilskud til digitalt tv i Castilla-La Mancha: EU-Domstolen fastslår krav til definition af tjenesteydelser af almen økonomisk interesse 26.04.2018	

Anmeldelsespligten og standstill-forpligtelsen i TEUF artikel 108, stk. 3

Procedurereglen er kernen i systemets effektivitet. Efter [TEUF artikel 108, stk. 3](#) skal Kommissionen underrettes »så betids om enhver påtænkt indførelse eller ændring af støtteforanstaltninger, at den kan fremsætte sine bemærkninger hertil«, og »[d]en pågældende medlemsstat må ikke gennemføre de påtænkte foranstaltninger, før den nævnte fremgangsmåde har ført til endelig afgørelse«.

Procedureforordningen – Rådets forordning (EU) 2015/1589 udstedt med hjemmel i [TEUF artikel 109](#) – udmønter reglen. Efter [artikel 2, stk. 1](#) skal planer om ny støtte anmeldes i tilstrækkelig god tid, og [artikel 3](#) indeholder standstill-klausulen: støtte, der skal anmeldes, »må ikke gennemføres, før Kommissionen har vedtaget eller anses for at have vedtaget en afgørelse, hvori den godkender en sådan støtte«. Efter [artikel 1, litra f](#) er »ulovlig støtte« netop ny støtte, der er gennemført i strid med artikel 108, stk. 3.

Kommissionens foreløbige undersøgelse skal efter [artikel 4](#) afsluttes inden to måneder med enten en konstatering af, at foranstaltningen ikke er støtte (stk. 2), en afgørelse om ikke at gøre indsigelse (stk. 3) eller en afgørelse om at indlede den formelle undersøgelsesprocedure (stk. 4). Under undersøgelsen kan Kommissionen efter [artikel 13](#) udstede påbud om indstilling eller om foreløbig tilbagebetaling.

Konsekvenserne af for tidlig gennemførelse er vidtgående – og virker også til fordel for støttemodtageren. I **C-220/23** afgjorde Domstolen ved begrundet kendelse, at artikel 108, stk. 3, sammenholdt med loyalitetsprincippet i artikel 4, stk. 3, TEU, **er til hinder for**, at en medlemsstat pålægger en virksomhed en bøde for manglende overholdelse af en forpligtelse i en støtteordning, når ordningen var gennemført inden Kommissionens endelige godkendelse, og overtrædelsen fandt sted i den periode. Den polske certifikatordning for grøn elektricitet var indført i 2005, først anmeldt i 2013 og godkendt i 2016 – samtidig med at Kommissionen kritiserede den for tidlige gennemførelse. Bøden på ca. 19,9 mio. PLN (ca. 4,5 mio. EUR) kunne derfor ikke opretholdes, jf. **C-220/23**.

At gennemførelsesforbuddet også binder danske myndigheder, fremgår udtrykkeligt af [vejledning om offentligt udbud ved salg af kommunens og regionens faste ejendomme, pkt. 15.2](#), hvorefter en kommunes eller regions overholdelse af gennemførelsesforbuddet er omfattet af det kommunale og regionale tilsyns kompetence, fordi forbuddet er umiddelbart anvendeligt.

Også i lovgivningsprocessen er reglen operationel. [Vejledning om lov kvalitet, pkt. 4.2.12.3](#) foreskriver, at lovforslag med nye statsstøtteforanstaltninger skal anmeldes til Kommissionen, og at der – hvis forslaget fremsættes før godkendelse – »med henvisning til stand still-forpligtelsen i EUF-Traktatens artikel 108, stk. 3, [bør] indsættes en bestemmelse i loven, hvorefter vedkommende minister bemyndiges til at fastsætte tidspunktet for lovens ikrafttræden«. Vejledningen kræver desuden forelæggelse for Statsstøttesekretariatet i Erhvervsministeriet og eventuelt Statsstøtteudvalget.

LOV

[TEUF § 108, stk. 3](#)
[TEUF § 109](#)

PRAKSIS

EU-Domstolen · Ulovlig iværksættelse af statsstøtte og nationale bøder: Artikel 108, stk. 3 TEUF er til hinder for sanktioner for overtrædelser begået før Kommissionens godkendelse

11.01.2024

Gruppefritagelser (GBER) og de minimis – undtagelserne og deres grænser

Anmeldelsespligten er ikke absolut. Efter [TEUF artikel 108, stk. 4](#) kan Kommissionen vedtage forordninger om støtteformer, der er undtaget fra proceduren. De to praktisk vigtigste er gruppefritagelsesforordningen (GBER) og de minimis-forordningen.

GBER. Efter [artikel 3 i forordning \(EU\) nr. 651/2014](#) er støtte forenelig med det indre marked og fritaget for anmeldelsespligten, »forudsat at støtten både opfylder alle betingelserne i denne forordnings kapitel I og de særlige betingelser for den relevante kategori af støtte, der er fastsat i denne forordnings kapitel III«. Kravet om **tilskyndelsesvirkning** i [artikel 6](#) indebærer, at modtageren skal have indgivet skriftlig støtteansøgning før projektets eller aktivitetens påbegyndelse. Endelig kræver [artikel 11](#) indberetning af resuméer og årsrapporter til Kommissionen.

Konsekvensen af manglende tilskyndelsesvirkning er skarp. I **C-349/17** (Eesti Pagar) tog Store Afdeling stilling til en estisk myndigheds tildeling af støtte til en brødproducent i strid med gruppefritagelsesforordningens krav

om tilskyndelsesvirkning. Domstolen fastslog, at der forelå pligt til at tilbagesøge støtten, at støttemodtageren ikke kunne påberåbe sig en berettiget forventning om støttens lovlighed, og at der skal opkræves renter, jf. [C-349/17](#).

De minimis. Efter [artikel 3, stk. 1, i forordning \(EU\) 2023/2831](#) anses støtteforanstaltninger, der opfylder forordningens betingelser, for ikke at opfylde alle kriterierne i artikel 107, stk. 1, og de er derfor fritaget for anmeldelsespligten. Loftet er efter [artikel 3, stk. 2](#) **300.000 EUR pr. enkelt virksomhed over en periode på tre år**. Overskrides loftet ved ydelse af ny de minimis-støtte, er den nye støtte ikke omfattet af forordningen, jf. stk. 7.

De minimis-mekanismen anvendes bredt i dansk regelgivning. [Aktivitetsbekendtgørelsen § 35](#) henviser direkte til forordning 2023/2831 og til landbrugs-de minimis-forordningen og kræver, at ansøgeren afgiver erklæring om al øvrig de minimis-støtte modtaget inden for de seneste tre regnskabsår samt om, at eventuelle tilbagebetalingspåbud fra Kommissionen er efterkommet, og at virksomheden ikke er kriseramet. Tilsvarende gør [bekendtgørelse om vækstkautioner § 3](#) og [bekendtgørelse om Danmarks Eksport- og Investeringsfonds grønne projekt- og markedsmodningsfacilitet § 3](#) det til et vilkår, at ordningerne administreres inden for rammerne af EU's statsstøtteregler.

En særlig – og retssikkerhedsmæssigt interessant – situation opstod i **C-416/24 og C-417/24**, hvor en oversættelsesfejl i den officielle rumænske udgave af gruppefritagelsesforordningen skabte uklarhed om retten til covid-19-støtte. Domstolen lod retssikkerheden og beskyttelsen af berettigede forventninger veje tungere end kravet om ensartet anvendelse, jf. [C-416/24](#).

LOV	TEUF § 107, stk. 1	TEUF § 108, stk. 4
PRAKSIS	EU-Domstolen · Beskyttelse af berettigede forventninger og retssikkerhed ved oversættelsesfejl i EU-statsstøtteregler 09.10.2025 EU-Domstolen · Krav om tilskyndelsesvirkning ved statsstøtte og nationale myndigheders pligt til på eget initiativ at tilbagesøge ulovlig støtte 05.03.2019	

§ 8 Ny støtte kontra eksisterende støtte – hvornår udløses ny anmeldelsespligt?

Sondringen mellem ny og eksisterende støtte afgør, om standstill-forpligtelsen aktualiseres. Efter [artikel 1, litra c, i procedureforordningen](#) er »ny støtte« enhver støtte, som ikke er eksisterende støtte, **herunder ændringer i eksisterende støtte**.

Praksis trækker en klar grænse mellem ændringer i ordningens *grundlæggende elementer* og ændringer i dens *gennemførelsesdetaljer*. I **C-915/19 til C-917/19** om den italienske biodieselstøtte fastslog Domstolen, at en retroaktiv ændring af fordelingskriterierne for statsstøttede biodieselskvoter **ikke** udgjorde ny støtte, fordi ændringen ikke påvirkede de grundlæggende elementer – budget, varighed, kreds af modtagere og forenelighedsvurdering – og derfor ikke krævede forudgående anmeldelse, jf. [C-915/19](#).

Omvendt gælder ved brud på en godkendelsesbetingelse. I **C-467/15 P** om den italienske rateordning for mælkeproducenters tilbagebetaling af mælkeafgifter ophævede Domstolen Rettens dom og fastslog, at tilsidesættelse af **blot én** kompatibilitetsbetingelse i Rådets betingede godkendelse automatisk omdanner hele den godkendte støtteordning til ny støtte, da ordningen ikke længere kan anses for godkendt, jf. [C-467/15](#).

Udløber en godkendelse, bliver efterfølgende udbetalinger ny og ulovlig støtte. I **C-102/21 og C-103/21** om italienske mikrovandkraftværker var godkendelsen af ordningen udløbet den 31. december 2016, hvorfor støtte ydet i 2018 var ny, ulovlig støtte – og Domstolen fastslog, at artikel 108, stk. 3, har direkte virkning, så forvaltningsmyndigheder og domstole skal kræve tilbagebetaling på eget initiativ, jf. [C-102/21](#).

Også krav på *efterbetaling* under en eksisterende ordning kan være ny støtte. I **C-702/20** (DOBELES HES) fastslog Store Afdeling, at krav om efterbetaling af den manglende del af en lovbestemt overpris skal anses for ny støtte, og at en national ret kun kan give medhold, hvis støtten forinden anmeldes til og godkendes af Kommissionen, jf. [C-702/20](#).

Endelig knytter [procedureforordningens artikel 17, stk. 3](#) forældelse og status sammen: enhver støtte, for hvilken den tiårige forældelsesfrist er udløbet, anses for at være **eksisterende støtte**. I **C-515/22 P** (Tirrenia) forkastede Domstolen appellen som åbenbart ugrundet og fastholdt, at kompensation ydet 1992-1994 var ny støtte på grund af væsentlige ændringer over tid, at rentekravet ikke var bortfaldet ved forældelse, og at rederiets samtidige deltagelse i et priskartel ikke kunne begrunde annulation, jf. [C-515/22](#).

En særlig variant behandles i **C-653/23** (TOODE) og den efterfølgende kendelse i **C-255/25** (ECORESET): når en national domstol med tilbagevirkende kraft annullerer et uberettiget afslag på støtte, kan støtten anses for tildelt på det oprindelige afslagstidspunkt og forblive »eksisterende støtte« – også når dommen falder efter støtteordningens udløb, jf. [C-653/23](#) og [C-255/25](#).

LOV	TEUF § 108, stk. 3	
PRAKSIS	EU-Domstolen · EU-Domstolen: Tilbagevirkende domstolsannullation af afvist statsstøtte er forenelig med EU-retten selv efter støtteordningens udløb	29.06.2026
	EU-Domstolen · Tidspunktet for tildeling af statsstøtte ved ulovligt afslag: Retten til effektiv domstolsbeskyttelse under Covid-19-ordninger	03.07.2025
	EU-Domstolen · Kendelse om statsstøtte til Tirrenia-gruppen: Forældelse, ny støtte og betydningen af kartelvirksomhed for støttens forenelighed	08.02.2024
	EU-Domstolen · Statsstøtte til vedvarende energi: Prisgarantier, statslige midler og sondringen mellem ny og eksisterende støtte	12.01.2023
	EU-Domstolen · Statsstøtte til mikrovandkraftværker: Udløb af godkendelse og national forpligtelse til tilbagesøgning af ulovlig støtte	07.04.2022
	EU-Domstolen · Statsstøtte til biodiesel: Retroaktiv ændring af fordelingskriterier for afgiftslettelser udgør ikke nødvendigvis »ny støtte«	28.10.2021
	EU-Domstolen · Statsstøtte til italienske mælkeproducenter: Overtrædelse af Rådets betingelser for tilbagebetalingsordning omdanner eksisterende støtte til ny støtte	24.10.2017

§ 9 Tilbagesøgning af ulovlig støtte – omfang, renter og forældelse

Tilbagesøgning er ikke en sanktion, men et middel til at genoprette den oprindelige konkurrencesituation. Efter [procedureforordningens artikel 16, stk. 1](#) bestemmer Kommissionen i negative afgørelser, at medlemsstaten skal træffe alle nødvendige foranstaltninger til at kræve støtten tilbagebetalt – dog ikke hvis det vil være i modstrid med et generelt EU-retligt princip. Efter [artikel 16, stk. 2](#) skal beløbet indeholde renter »fra det tidspunkt, hvor den ulovlige støtte var til støttemodtagerens rådighed, og indtil den tilbagebetales«, og efter [artikel 16, stk. 3](#) skal tilbagebetalingen ske **omgående** efter nationale procedurer, forudsat at disse muliggør omgående og effektiv gennemførelse.

Omfanget er hele støtten, ikke overskridelsen. Miljø- og Fødevarerklagenævnet tog dette spørgsmål principielt op i GUDP-sagen. Et konsortium havde fået tilsagn om 70 % i tilskud til demonstrationsaktiviteter, hvor den maksimale støtteintensitet for en stor virksomhed efter [GBER artikel 25](#) er 40 %. Klager gjorde gældende, at kun overskridelsen kunne kræves tilbage. Nævnet afviste dette:

»Det følger heraf, at når en national myndighed konstaterer, at støtte, som den har tildelt i medfør af forordning nr. 800/2008, ikke opfylder de fastsatte betingelser for at være omfattet af fritagelsen fastsat i denne forordning, påhviler det denne myndighed mutatis mutandis at overholde de samme betingelser [...] herunder pligten til på eget initiativ at tilbagesøge den ulovligt tildelte støtte.«

Nævnet konkluderede, at gruppefritagelsesforordninger skal fortolkes restriktivt, at hele støtten er ydet i strid med anmeldelsespligten i artikel 108, stk. 3, hvis blot én betingelse ikke er opfyldt, og at en national myndighed ikke fiktivt og retrospektivt kan opdele støtten i en lovlig og en ulovlig del. Tilsagnet på 2.966.303 kr. blev annulleret, og 1.416.446,27 kr. skulle tilbagebetales med renter, jf. [23/02492](#).

Modtageren kan ikke gemme sig bag berettiget forventning eller manglende økonomisk anvendelse. I [C-349/17](#) (Eesti Pagar) afviste Domstolen, at støttemodtageren kunne støtte ret på en berettiget forventning om støttens lovlighed, jf. [C-349/17](#). I [C-325/22](#) afviste Domstolen tilsvarende, at manglende faktisk økonomisk udnyttelse af de erhvervede skovarealer kunne fritage for tilbagebetaling, og godkendte en beregningsmetode baseret på gennemsnitspriser for sammenlignelige transaktioner, jf. [C-325/22](#).

Tilbagebetalingspligten kan udvides ved økonomisk kontinuitet. I [C-588/23](#) fastslog Domstolen, at nationale myndigheder har pligt til at identificere den faktiske modtager og udvide kravet til en anden virksomhed, når der består økonomisk kontinuitet – selv når Kommissionens afgørelse specifikt nævner en bestemt oprindelig modtager. Sagen udsprang af en italiensk regions påbud til Scai Srl om at tilbagebetale 1.111.572 EUR med renter, oprindeligt tildelt det efterfølgende konkursramte busselskab Buonotourist, jf. [C-588/23](#).

Nationale procesregler må ikke blokere effektiviteten. I [C-545/24](#) om Madeiras Frie Zone fastslog Domstolen, at portugisiske regler om automatisk suspension af skatteudlæg mod sikkerhedsstillelse er uforenelige med kravet om øjeblikkelig og effektiv tilbagesøgning i artikel 16, stk. 3 – fordi en bankgaranti som udgangspunkt ikke udtager støttebeløbet fra modtagerens formue og dermed ikke reetablerer normale konkurrencevilkår. Den nationale ret skal dog efterprøve, om sikkerheden undtagelsesvis eliminerer konkurrencefordelen, jf. [C-545/24](#).

Nationale forældelsesregler viger. I [C-627/18](#) (Nelson Antunes da Cunha) fastslog Domstolen, at den tiårige frist i artikel 17, stk. 1, kun gælder Kommissionens beføjelse over for medlemsstaten, og at nationale forældelsesfrister ikke må gøre den EU-retlige tilbagesøgning praktisk umulig – uanset om fristen udløb allerede inden Kommissionens påbud, eller om forældelsen skyldtes myndighedernes egen forsinkelse, jf. [C-627/18](#).

Passivitet er traktatbrud. I [C-363/16](#) fastslog Domstolen, at Grækenland havde tilsidesat sine forpligtelser ved ikke at tilbagesøge ca. 35 mio. EUR i ulovlig støtte til tekstilvirksomheden United Textiles SA: hverken en for sen anmeldelse af fordringer i konkursboet eller den senere udsættelse af konkursbehandlingen opfyldte kravene til omgående og effektiv gennemførelse, jf. [C-363/16](#).

I dansk ret findes et konkret eksempel på lovgivningsmæssig gennemførelse af en tilbagesøgningsafgørelse i [lov om tilbagebetaling af ulovlig statsstøtte, der er uforenelig med det indre marked, i forbindelse med afgift til drikkevandsbeskyttelse § 2](#), hvorefter støtten opgøres efter Kommissionens afgørelse og tillægges »renter og renters rente [...] fra det tidspunkt, hvor statsstøtten var til rådighed for støttemodtageren«. Loven gennemfører

Kommissionens afgørelse af 16. oktober 2017 om støtteforanstaltning SA.32874. Søgsmålsfristen er efter § 5 tre måneder fra meddelelsen til støttemodtageren.

For rent nationale tilskudsordninger uden EU-dimension gælder derimod dansk forældelsesret. Miljø- og Fødevarerklagenævnet har i en række afgørelser ophævet Landbrugsstyrelsens tilbagebetalingskrav vedrørende nationalt tilskud til målrettede efterafgrøder og målrettet kvælstofregulering, fordi kravene var forældet efter forældelseslovens almindelige regler, jf. [23/09424](#), [23/09546](#) og [24/00086](#).

LOV	TEUF § 108, stk. 3	
PRAKSIS	EU-Domstolen · Automatisk suspension af skatteudlæg ved tilbagesøgning af statsstøtte er uforenelig med EU-retten, medmindre sikkerheden reelt fjerner konkurrencefordelen	21.05.2026
	EU-Domstolen · National kompetence til at udvide tilbagebetalingspligt for statsstøtte ved økonomisk kontinuitet	16.01.2025
	EU-Domstolen · Statsstøtte og begrebet virksomhed ved ombytning af statslige skovarealer	19.10.2023
	EU-Domstolen · Forældelsesfrister ved tilbagesøgning af ulovlig statsstøtte: Forholdet mellem EU-regler og nationale procedurer (Sag C-627/18)	30.04.2020
	EU-Domstolen · Krav om tilskyndelsesvirkning ved statsstøtte og nationale myndigheders pligt til på eget initiativ at tilbagesøge ulovlig støtte	05.03.2019
	EU-Domstolen · Traktatbrud: Grækenlands manglende tilbagesøgning af statsstøtte og ulovlig udsættelse af konkursbehandling	16.01.2018
	Miljø- og Fødevarerklagenævnet · Annullering af GUDP-tilsagn på grund af ulovlig statsstøtte efter overskridelse af støtteintensitet	02.06.2025
	Miljø- og Fødevarerklagenævnet · Tilbagebetaling af tilskud til målrettet kvælstofregulering - forældelse	03.06.2024
	Miljø- og Fødevarerklagenævnet · Afgørelse om forældelse af krav om tilbagebetaling af tilskud til målrettede efterafgrøder	16.05.2024
	Miljø- og Fødevarerklagenævnet · Tilbagebetaling af tilskud til målrettet kvælstofregulering - forældelse	16.05.2024

§ 10 Nationale domstoles og myndigheders rolle – direkte virkning og kompetencefordelingen med Kommissionen

Kompetencefordelingen er skarp: Kommissionen har **enekompetence** til at vurdere støttens forenelighed med det indre marked, mens nationale domstole og myndigheder håndhæver gennemførelsesforbuddet i artikel 108, stk. 3, der har direkte virkning.

Den direkte virkning blev bekræftet i **C-102/21** og **C-103/21**: forvaltningsmyndigheder og domstole skal kræve tilbagebetaling af ulovligt tildelt støtte **på eget initiativ**, uden at afvente et påbud fra Kommissionen, jf. [C-102/21](#).

De nationale domstoles pligt består, selv når Kommissionens egen frist er udløbet. I **C-700/22** (RegioJet og STUDENT AGENCY mod České dráhy m.fl.) om en virksomhedsoverdragelse i 2008 fastslog Domstolen, at den tiårige forældelse alene gælder Kommissionen, og at nationale domstole fortsat har pligt til at genoprette konkurrenternes rettigheder ved tilsidesat anmeldelsespligt, jf. [C-700/22](#).

Omvendt må nationale domstole ikke gribe ind i Kommissionens forenelighedsvurdering. I **C-598/17** (A-Fonds) fastslog Domstolen, at en national domstol er **afskåret** fra at vurdere, om et bopælskrav i en støtteordning for tilbagebetaling af udbytteskat er foreneligt med de frie kapitalbevægelser, når kravet

er uløseligt forbundet med støtteordningens formål – den vurdering henhører under Kommissionens enekompetence, jf. [C-598/17](#). Samme linje i [C-514/23](#) (Tiberis Holding mod GSE), hvor Domstolen afviste det præjudicielle spørgsmål med henvisning til Kommissionens enekompetence og princippet om loyalt samarbejde, jf. [C-514/23](#).

Endelig sætter TWD-retspraksis en processuel grænse for den præjudicielle vej. I [C-135/16](#) (Georgsmarienhütte m.fl.) afviste Store Afdeling en anmodning om præjudiciel prøvelse af gyldigheden af Kommissionens afgørelse om den tyske EEG-kompensationsordning: fire stålvirksomheder, der utvivlsomt havde søgsmålskompetence til at anlægge annullationssøgsmål ved Retten, men undlod dette, var afskåret fra at anfægte afgørelsen indirekte, idet retssikkerhedsprincippet forbyder omgåelse af annullationsfristerne, jf. [C-135/16](#).

LOV

TEUF § 108, stk. 2, 3

PRAKSIS

EU-Domstolen · National støtteordning til vedvarende energi og Kommissionens enekompetence på statsstøtteområdet	01.08.2025
EU-Domstolen · Nationale domstoles pligt til at tilbagesøge ulovlig statsstøtte trods udløb af EU-forældelsesfrist	07.12.2023
EU-Domstolen · Statsstøtte til mikrovandkraftværker: Udløb af godkendelse og national forpligtelse til tilbagesøgning af ulovlig støtte	07.04.2022
EU-Domstolen · Forholdet mellem statsstøtte og frie kapitalbevægelser: Nationale domstoles kompetence ved bopælskrav i udbytteskatteordninger	02.05.2019
EU-Domstolen · Præjudiciel forelæggelse om statsstøtte: Afvisning af gyldighedsprøvelse når sagsøger har undladt at anlægge annullationssøgsmål	25.07.2018

§ 11 Søgsmålskompetence, formel undersøgelsesprocedure og procesretlige krav ved EU-retterne

Statsstøttesagerne føres i vid udstrækning af konkurrenter og brancheforeninger, og adgangen til domstolsprøvelse har derfor selvstændig praktisk betydning.

Brancheforeningers søgsmålskompetence. Den danske sag [C-99/21 P](#) (Danske Slagtermestre) er central. Foreningen – der repræsenterer mindre slagterbutikker, slagterier, slagtehuse, grossister og forædlingsvirksomheder – havde klaget over den degressive »trappemodell« for vandafledningsbidrag, indført ved lov nr. 902 af 21. december 2013, hvorefter taksten for trin 2 (500-20.000 m³) fastsættes 20 % lavere og for trin 3 (over 20.000 m³) 60 % lavere end trin 1. Retten afviste søgsmålet, men Domstolen ophævede kendelsen, idet Retten havde stillet for strenge beviskrav til betingelsen om at være **umiddelbart berørt** efter [TEUF artikel 263, stk. 4](#), og hjemviste sagen, jf. [C-99/21](#). Kravet om at være **individuel** berørt er dog fortsat en reel spærre, jf. den spanske brancheforenings forgæves appel i [C-124/24](#).

Pligten til at indlede formel undersøgelse. Foreligger der »alvorlige vanskeligheder« ved den foreløbige undersøgelse, skal Kommissionen indlede proceduren efter artikel 108, stk. 2. I Nürburgring-sagerne [C-665/19 P](#) (NeXovation) og [C-647/19 P](#) (Ja zum Nürburgring) ophævede Domstolen delvist Rettens domme og annullerede Kommissionens afgørelse om, at salget af racerbanekomplekset til Capricorn ikke udgjorde statsstøtte – Kommissionen havde lagt et ikke-bindende finansieringstilsagn til grund, og tvivlen om finansieringens bindende karakter krævede en dybere undersøgelse, jf. [C-665/19](#) og [C-647/19](#).

Høringsrettighederne i den formelle procedure er et væsentligt formkrav. I C-167/19 P og C-171/19

P forkastede Domstolen Kommissionens appel og stadfæstede annullationen af afgørelsen om støtte til mælke kvalitetskontroller i Bayern, fordi Kommissionen i indledningsafgørelsen havde undladt at nævne finansiering via delstatens almindelige budget – hvorved interesserede parter blev frataget retten til at fremsætte bemærkninger, jf. C-167/19. Begrebet »interesserede parter« er defineret i [procedureforordningens artikel 1, litra h](#) og omfatter medlemsstater, støttemodtageren, konkurrerende virksomheder og erhvervsorganisationer.

Åbningsbeslutningen har selvstændige retsvirkninger. I C-536/19 P(I) ophævede Domstolens vicepræsident Rettens afvisning af EDP Españas interventionsanmodning: som støttemodtager havde selskabet en direkte og aktuel retlig interesse, fordi åbningsbeslutningen – selv uden suspension af løbende betalinger – skaber en aktuel risiko for, at nationale domstole kræver tilbagebetaling af allerede udbetalt støtte, jf. C-536/19.

Frister er ubønhørlige. Søgsmålsfristen for interesserede parter regnes fra offentliggørelsen af afgørelsen i EU-Tidende – ikke fra tidligere kendskab, jf. C-792/21. Og i C-741/18 P (OPS Újpest) blev et søgsmål afvist som for sent anlagt, fordi selskabet ventede over ti måneder med at anmode om oversættelse af Kommissionens engelsksprogede svar, jf. C-741/18. Tilsvarende blev et erstatningssøgsmål mod Kommissionen afvist på grund af forældelse og manglende årsagssammenhæng i C-239/21.

Bekræftende beslutninger kan ikke anfægtes – men kvalifikationen skal være rigtig. I C-628/24 P

ophævede Domstolen Rettens kendelse og hjemviste sagen, fordi Retten havde kvalificeret Kommissionens afvisning af en fornyet klage som en ren bekræftende beslutning uden at tage stilling til, om der var sket en fornyet prøvelse, jf. C-628/24.

LOV

[TEUF § 108, stk. 2](#)

PRAKSIS

EU-Domstolen · Asempre mod Kommissionen: Foreningssøgsmål og kravet om individuelt berørt i statsstøttesager	15.01.2026
EU-Domstolen · Appel i sag om statsstøtte: Kvalificering af Kommissionens afvisning af klage som en anfægtelig retsakt eller bekræftende beslutning	03.07.2025
EU-Domstolen · Statens kontrol med elafgifter: EU-Domstolen bekræfter tysk støtteordning som ulovlig statsstøtte	26.09.2024
EU-Domstolen · Søgsmålskompetence for brancheforeninger i statsstøttesager: Danske Slagtermestre og trappemodellen for vandaflledning	30.06.2022
EU-Domstolen · EU-domstolens stadfæstelse af annullation af statsstøtteafgørelse grundet manglende høring om finansieringskilder	10.03.2022
EU-Domstolen · Erstatningsansvar for EU-institutioner og forældelse af krav i forbindelse med statsstøtte i den tjekkiske trykkerisektor	01.03.2022
EU-Domstolen · Salget af Nürburgring-komplekset: Tvivl om finansiering krævede en formel statsstøtteundersøgelse	02.09.2021
EU-Domstolen · Statsstøtte til Nürburgring: Annullation af Kommissionens afgørelse om salg af aktiver på grund af utilstrækkelig undersøgelse og tvivl om finansiering	02.09.2021
EU-Domstolen · Afvisning af søgsmål om statsstøtte grundet overskridelse af søgsmålsfristen og manglende anmodning om oversættelse inden for rimelig tid	19.12.2019
EU-Domstolen · Appel om intervention: Statsstøttemodtageres retlige interesse i annullationssøgsmål mod Kommissionens åbningsbeslutning	13.11.2019

Forenelighed efter TEUF artikel 107, stk. 2 og 3 – kriser, covid-19 og

§ 12 Kommissionens skøn

Selv når en foranstaltning udgør statsstøtte, kan den godkendes som forenelig. [TEUF artikel 107, stk. 2](#) indeholder de obligatoriske forenelighedsgrunde – herunder litra b om »støtte, hvis formål er at råde bod på skader, der er forårsaget af naturkatastrofer eller af andre usædvanlige begivenheder« – mens [artikel 107, stk. 3](#) opregner de fakultative, herunder litra b om støtte til vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse eller til afhjælpning af »en alvorlig forstyrrelse i en medlemsstats økonomi« og litra c om støtte til udvikling af visse erhvervsregioner eller økonomiske regioner.

Covid-19-pandemien satte disse hjemler under pres, og Ryanair-sagskomplekset har afklaret centrale spørgsmål.

I **C-321/21 P** forkastede Domstolen Ryanairs appel vedrørende den **danske** statsgaranti på op til 1,5 mia. svenske kroner til SAS ydet efter [artikel 107, stk. 2, litra b](#). Domstolen fastslog, at en medlemsstat lovligt kan yde støtte til **en enkelt** skadelidt virksomhed under denne bestemmelse, og at foranstaltningen hverken var i strid med proportionalitetsprincippet, forbuddet mod forskelsbehandling eller de frie bevægeligheder, jf. [C-321/21](#).

I **C-353/21 P** (Finnair) stadfæstede Domstolen frifindelsen vedrørende en finsk statsgaranti på 600 mio. EUR og fastslog, at [artikel 107, stk. 3, litra b](#) **ikke** kræver, at en individuel støtteforanstaltning selv afhjælper den alvorlige økonomiske forstyrrelse, eller at Kommissionen foretager en afvejning af støttens positive og negative virkninger. De anfægtede begrænsninger i de frie bevægeligheder var uløseligt forbundet med støttens selektive karakter, jf. [C-353/21](#).

Kommissionens begrundelsespligt i den indledende fase må dog ikke overspændes. I **C-490/23 P** (Neos) ophævede Domstolen Rettens annullation af Kommissionens godkendelse af en italiensk covid-19-kompensationsordning: Retten havde stillet for strenge krav til begrundelsens detaljeringsgrad efter [TEUF artikel 296, stk. 2](#), jf. [C-490/23](#).

Omvendt viser **C-457/23 P** (Deutsche Lufthansa), at fejl i den materielle forenelighedsvurdering kan koste. Domstolen gav Lufthansa medhold i fem af seks appelanbringender, men opretholdt alligevel Rettens annullation af Kommissionens godkendelse af en rekapitalisering på 6 mia. EUR – fordi ophævelse af en annullationsdom kræver, at **samtlige** begrundende fejl tilsidesættes, og Rettens konstatering om konverteringsprisen for hybride instrumenter stod fast, jf. [C-457/23](#).

I SKATs praksis er retningslinjerne for statsstøtte til klima, miljøbeskyttelse og energi den primære forenelighedshjemmel ved siden af GBER. Af Den juridiske vejledning afsnit [E.A.1.9](#) fremgår, at støtteordninger baseret på disse retningslinjer **skal godkendes** af Kommissionen, mens ordninger med hjemmel i gruppefritagelsesforordningen kan iværksættes uden forudgående godkendelse. Vejledningen gennemgår tillige det centrale forbud mod at yde støtte til **kriseramte virksomheder**, jf. GBER artikel 1, nr. 4, litra c, og artikel 2, nr. 18.

LOV [TEUF § 107, stk. 2-3](#)

PRAKSIS	EU-Domstolen · Statsstøtte og covid-19: EU-Domstolen opretholder annullation af Kommissionens godkendelse af Lufthansas 6 mia. EUR-rekapitalisering (C-457/23 P)	23.04.2026
	EU-Domstolen · Appel om statsstøtte til italienske luftfartsselskaber: Domstolen ophæver annullation af Kommissionens godkendelse af COVID-19-kompensation	23.01.2025
	EU-Domstolen · Ryanair v Kommissionen (Finnair I): Statsstøtte under COVID-19 og fortolkningen af Artikel 107, stk. 3, litra b, TEUF	30.05.2024
	EU-Domstolen · Statsstøtte til SAS under COVID-19: Ryanair taber appelsag om kompensation for skader efter artikel 107, stk. 2, litra b), TEUF	28.09.2023

Den danske parallel: konkurrencelovens § 11 a om § 13 konkurrenceforvridende offentlig støtte

Hvor TEUF artikel 107-108 forudsætter samhandelspåvirkning, dækker [konkurrencelovens § 11 a](#) den rent nationale konkurrenceforvridende støtte. Efter [§ 11 a, stk. 1](#) kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen udstede påbud om, at støtte ydet ved hjælp af offentlige midler til fordel for bestemte former for erhvervsvirksomhed skal bringes til ophør eller tilbagebetales. Betingelserne i [stk. 2](#) er, at støtten (1) direkte eller indirekte har til formål eller til følge at forvride konkurrencen og (2) ikke er lovlig i henhold til offentlig regulering. Efter [stk. 3](#) træffes afgørelsen om støttens lovlighed efter offentlig regulering af vedkommende minister henholdsvis den kommunale tilsynsmyndighed – og efter [stk. 7](#) kan styrelsen undlade at behandle sagen, hvis støtteordningen kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne. Der er ingen vedtagne, ikke-konsoliderede ændringer af bestemmelsen.

Rentereglerne blev EU-tilpasset ved en ændring i 2010. Af forarbejderne til nyaffattelsen af § 11 a, stk. 5, fremgår lovgivers hensigt udtrykkeligt:

»Som udgangspunkt behandler Kommissionen sager om ulovlig statsstøtte med samhandelspåvirkning, mens Konkurrencerådet som udgangspunkt behandler sager om offentlig konkurrenceforvridende støtte, der ikke kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne. For at skabe overensstemmelse med de regler, der gælder for tilbagebetaling af ulovlig EU-statsstøtte i de sager, som behandles af Kommissionen, foreslås det, at Konkurrencerådet [...] fastsætter rentesatsen i overensstemmelse med de til enhver tid gældende regler for tilbagebetaling af statsstøtte ydet i strid med EUF-Traktatens artikel 108, stk. 3.«

Forarbejderne begrundede også hjemlen til renters rente med, at støttemodtageren ellers reelt opnår en yderligere støtte i form af en rentefordel, hvilket ville stride mod formålet om at genoprette den oprindelige situation på markedet. Ved en senere ændring i 2012 blev [stk. 8](#) og [stk. 9](#) indsat, så påbud om ophør kan udstedes uanset beslutningstidspunktet, og så tilbagebetalt støtte skal indbetales til statskassen – netop for at fjerne kommuners og regioners dobbeltrolle som både støttegiver og modtager af tilbagebetalingen. Baggrunden for samspillet mellem EU-statsstøttereglerne og den kommunale erhvervsvirksomhed blev allerede behandlet i Indenrigsministeriets **Betænkning nr. 1268/1994** om fornyelse og effektivisering i den kommunale sektor.

Anmeldelsesadgangen efter [§ 11 a, stk. 6](#) er udmøntet i [bekendtgørelse om anmeldelse af offentlig støtte § 1](#), hvorefter anmeldelse kan indgives af vedkommende ministerium, region eller kommune samt af modtagere af offentlig støtte.

Ledende praksis: Hellers Yachtværft. Sagskomplekset om Tårnby Kommunes udlejning af Kastrup Strandpark 9 til Hellers Yachtværft ApS er den vigtigste danske § 11 a-praksis. Konkurrencerådet fastslog den 23. juni 2010, at kommunen havde ydet ulovlig offentlig støtte ved at udleje til under markedslejen, opgjorde støtten til 714.333 kr. for perioden 1. marts 2004 til 30. juni 2010, men påbød under hensyn til usikkerhed ved markedslejefastsættelsen, modtagerens gode tro og proportionalitetsprincippet **kun** tilbagebetaling af 80.000 kr. – ca. 1/10 af støtten, jf. [4/0120-0100-0538](#). Klagen blev ikke tillagt opsættende virkning, jf. [J. nr. 2010-0022398](#).

Konkurrenceankenævnet hjemviste sagen med den begrundelse, at rådet havde »ladet det samme forhold tælle dobbelt«, og at et krav på blot 1/10 af støtten ikke i tilstrækkelig grad sikrede lige konkurrencevilkår og effektiv håndhævelse. Ved den fornyede behandling påbød Konkurrencerådet den 22. juni 2011 **fuld** tilbagebetaling af 556.848,43 kr. med renter på 225.484,81 kr. – i alt 782.333,24 kr., jf. [4/0120-0100-0825/MBD](#). Denne

gang blev klagen tillagt opsættende virkning under hensyn til beløbets størrelse, sagens særlige forløb og dens principielle karakter, jf. [2011-0025026](#), og Konkurrenceankenævnet stadfæstede den 13. januar 2012 påbuddet, idet der ikke var grundlag for at tilsidesætte rådets skøn over støttens størrelse, jf. [2011-0025026](#).

Grænserne for indgreb. Praksis viser tre typiske afvisningsgrunde. For det første manglende bevis for underpris: i sagen om Dragør Kommunes salg af en ca. 7 ha stor erhvervsejendom til Københavns Lufthavne A/S for 16,6 mio. kr. fandt Konkurrencestyrelsen ikke grundlag for at antage, at prisen lå under markedsprisen, da ejendommen to gange forgæves havde været udbudt, og den offentlige vurdering på 17 mio. kr. lå tæt på den opnåede pris, jf. [3/1120-0100-0867](#). For det andet lovlighed efter offentlig regulering: Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen afviste indgreb mod Frederikssund Brand- og Redningsberedskabs prisfastsættelse over for nabokommuner, fordi Forsvarsministeriet havde vurderet prisfastsættelsen lovlig efter beredskabslovens § 18, stk. 2 – hvorved betingelsen i § 11 a, stk. 2, nr. 2, ikke var opfyldt, jf. [KFST j.nr. 4/0120-0300-0022](#). For det tredje kan en friholdelseserklæring efter stk. 6 nægtes uden påbud: Konkurrencerådet afviste at erklære Herning Centralbiblioteks »ErhvervsService« konkurrenceneutral, fordi brugerne kun betalte ca. 1/3 af de reelle omkostninger, men udstedte ikke påbud, jf. [J.nr. 3:1120-0304-4/csk/Udbud](#).

LOV	KonkurrenceLoven § 11a, stk. 1-9	TEUF § 108, stk. 3
PRAKSIS	Konkurrencerådet · Tårnby Kommunes ulovlige støtte til Hellers Yachtværft – fuld tilbagebetaling efter hjemvisning 22.06.2011 Konkurrencerådet · Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen afviser indgreb mod Frederikssund Kommunes prisfastsættelse af svære redningsydelser – Forsvarsministeriet fandt priserne lovlige efter beredskabslovens § 18, stk. 2 23.05.2011 Konkurrencerådet · Tårnby Kommunes ulovlige offentlige støtte ved udlejning af Kastrup Strandpark 9 til under markedslejen – Konkurrencerådets afgørelse af 23. juni 2010 23.06.2010 Konkurrencerådet · Dragør Kommunes salg af erhvervsejendom til Københavns Lufthavne – Konkurrencestyrelsen finder ingen overtrædelse af § 11 a om offentlig konkurrenceforvridende støtte 16.12.2003 Konkurrencerådet · Konkurrencerådet afviser »grønt lys« til Hernings ErhvervsService – kommunal støtte kan forvride konkurrencen 28.11.2001 Konkurrenceankenævnet · Konkurrenceankenævnet stadfæster påbud om tilbagebetaling af 782.233 kr. i ulovlig offentlig støtte – Hellers Yachtværft mod Konkurrencerådet 13.01.2012 Konkurrenceankenævnet · Konkurrenceankenævnet tillægger klage opsættende virkning i sag om ulovlig støtte via for lav leje til Hellers Yachtværft 15.09.2011 Konkurrenceankenævnet · Konkurrenceankenævnets kendelse af 31. august 2010 – Hellers Yachtværft mod Konkurrencerådet: Klage over påbud om tilbagebetaling af ulovlig statsstøtte (lav erhvervsleje) tillægges ikke opsættende virkning 01.09.2010	

Statsstøtte i dansk forvaltningspraksis: åben dør-ordningen, GUDP § 14 og skatteområdet

Selv om danske domstole sjældent tager stilling til TEUF artikel 107-108 – Vestre Landsret gjorde det dog i sømandsbeskatningssagen [SKM2015.504.VLR](#) om refusionsberettigede aktiviteter ved sandsugning – er statsstøttereglerne blevet en central del af dansk forvaltningspraksis.

Åben dør-ordningen for havvind. Energiklagenævnets afgørelse af 27. april 2026 i Odin Havvindhøllepark-sagen er den mest gennemarbejdede danske anvendelse af artikel 107, stk. 1. Ordningen, etableret i 1997 og samlet i [VE-lovens § 22](#) og [§ 23](#), gav uden forudgående udbud eksklusiv eneret til forundersøgelse af et havområde efter et først til mølle-princip. Energistyrelsen vurderede, at alle fire betingelser

var opfyldt: elproduktion er økonomisk aktivitet; statens vederlagsfrie afkald på havbundsrettens økonomiske værdi er statsmidler; ordningen er sektorspecifik og dermed selektiv; og et projekt på op til 2.250 MW påvirker samhandelen. Styrelsen anvendte den markedsøkonomiske aktørtest med tre kriterier – sandsynliggørelse af auktionsbud over 0 kr., benchmarking mod sammenlignelige transaktioner (navnlig Thor-udbuddet fra december 2021, hvor staten kan forvente indtjening på op til 2,8 mia. kr.) og positivt afkast.

Energiklagenævnet stadfæstede, men med en nuanceret begrundelse. Nævnet konstaterede, at styrelsen er tillagt et **meget vidt skøn**, fordi der hverken findes en etableret metode til at værdisætte brug af havbunden eller relevant praksis fra EU-Domstolen, Kommissionen eller nationale domstole. Nævnet fandt det dog **beklageligt**, at styrelsen ikke nærmere havde undersøgt markedsudviklingen i perioden december 2021 til januar 2023. Uanset kritikken konkluderede nævnet, at det **ikke kan udelukkes**, at ordningen på ansøgningstidspunktet i juni 2022 udgjorde ulovlig statsstøtte, og lagde vægt på markedssituationens fundamentale ændring siden 1997, den kraftige stigning i ansøgninger (54 nye på under et år), reducerede tilgængelige arealer og projektets størrelse. Nævnet afviste desuden, at **Eventech**-doktrinens tre betingelser var opfyldt, og tilføjede selvstændigt, at lovgiver faktisk valgte *ikke* at give afkald på indtægter – ordningen blev ophævet pr. 1. juli 2024 netop for at bringe dansk ret i overensstemmelse med EU-retten. Begrundelseskravet i [forvaltningslovens § 24, stk. 1](#) var opfyldt, jf. [25/10592](#).

GUDP og gruppefritagelsen. Miljø- og Fødevarerklagenævnet stadfæstede i [23/02492](#) fuld annullering og tilbagesøgning af et GUDP-tilsagn, hvor en stor virksomhed havde fået 70 % i støtte til demonstrationsaktiviteter mod GBER's maksimum på 40 %. Nævnet afviste både indsigelsen om manglende partshøring efter [forvaltningslovens § 19](#) og indsigelsen om magtfordrejning: et hensyn til at undgå ministeriel kritik er ikke i sig selv sagligt, men afgørelsen hvilede på andre selvstændigt bærende, lovlige kriterier. Afgørelsen er det klareste danske udtryk for, at gruppefritagelser fortolkes restriktivt, og at støtten er ulovlig **ab initio**, når betingelserne ikke er opfyldt.

Skatteområdet. På afgifts- og skatteområdet er statsstøttereglerne institutionaliseret gennem en indberetningsordning. Efter [bekendtgørelse om efterlevelse af regler for tildeling af statsstøtte på skatteområdet § 5](#) skal virksomheder oplyse støttemodtagers navn, virksomhedsstørrelse, cvr-nummer, tildelingsdato, branchekode og støtteordning. Af Den juridiske vejledning afsnit [E.A.1.9](#) fremgår, at tærsklen for indberetning ved lov nr. 1797 af 28. december 2023 blev nedsat fra 500.000 EUR til 100.000 EUR som konsekvens af Kommissionens forordning (EU) 2023/1315. Vejledningen opregner de danske afgiftsordninger, der er iværksat med hjemmel i gruppefritagelsesforordningen – elpatronordningen, godtgørelse af elafgift for landstrøm til erhvervsskibe, CO2-godtgørelse ved kvoteomfattet fjernvarme til proces, lempet biogasafgift, svovlafgiftens bundfradrag m.fl. Parallelle indberetningspligter gælder efter [bekendtgørelse om indberetning af statsstøtte i medarbejderaktieordningen for nye, mindre virksomheder § 2](#).

Statsstøttereglerne er også blevet en løbende lovgivningsfaktor. Skatteministeriet sendte i december 2025 et lovforslag om [ophævelse af skattefrihed for visse havne samt indførelse af selskabsskattepligt med de minimis-undtagelse](#) i høring, hvorefter skattefriheden kun opretholdes, når den beregnede skattefordel holder sig under de minimis-grænsen.

LOV	Forvaltningsloven § 19	Forvaltningsloven § 24, stk. 1	TEUF § 107, stk. 1
PRAKSIS	Energiklagenævnet · Energiklagenævnet stadfæster afslag på forundersøgelsestilladelse til Odin Havvindmøllepark – åben dør-ordningen udgør statsstøtte		27.04.2026
	Miljø- og Fødevarerklagenævnet · Annullering af GUDP-tilsagn på grund af ulovlig statsstøtte efter overskridelse af støtteintensitet		02.06.2025

§ 15 Sammenfatning: de bærende linjer i statsstøttepraksis

Praksis efter TEUF artikel 107-108 lader sig sammenfatte i fem bærende linjer.

For det første er statsstøttebegrebet bredt, men ikke ubegrænset. Statsmidler omfatter obligatoriske bidrag under statslig kontrol, selv når pengene aldrig passerer statskassen ([C-792/21](#), [C-702/20](#)), men rene private overførsler ([C-522/23](#)) og interne overførsler mellem offentlige forvaltningsniveauer ([C-656/20](#)) falder udenfor.

For det andet ligger bevisbyrden for en fordel hos Kommissionen, og den markedsøkonomiske aktørtest skal anvendes seriøst. Domstolen har flere gange sanktioneret Kommissionens genveje – hverken manglende udbud ([C-331/20](#)), omvendt bevisbyrde ([C-244/18](#)) eller tilsidesættelse af eget metodehierarki ([C-211/20](#)) holder.

For det tredje afgør referencerammen selektivitetsspørgsmålet. En ordning, der gælder uden forskelsbehandling inden for sin egen ramme, er ikke selektiv ([C-524/14](#)), og systemimmanente skattefordele er lovlige ([C-374/17](#)), mens transaktionsbetingede fordele til grænseoverskridende dispositioner er selektive ([C-53/19](#)).

For det fjerde er standstill-forpligtelsen ubønhørlig – og virker begge veje. Gennemførelse før godkendelse gør støtten ulovlig og udløser tilbagesøgningspligt med renter ([C-102/21](#), [C-349/17](#)) – men den afskærer samtidig staten fra at sanktionere virksomheden for forhold i standstill-perioden ([C-220/23](#)).

For det femte skal tilbagesøgningen være fuldstændig og effektiv. Hele støtten – ikke blot overskridelsen – skal tilbage ([23/02492](#)); kravet kan udvides ved økonomisk kontinuitet ([C-588/23](#)); nationale forældelses- og suspensionsregler viger for effektivitetsprincippet ([C-627/18](#), [C-545/24](#)); og delvis tilbagebetaling er ikke tilstrækkelig, når konkurrencefordelen skal fjernes fuldt ud ([2011-0025026](#)).

For danske myndigheder er den praktiske konsekvens, at statsstøttevurderingen skal foretages **tidligt** – i lovforberedelsen efter [vejledning om lov kvalitet](#), pkt. 4.2.12.3, ved ejendomssalg efter [vejledning om offentligt udbud](#), pkt. 3.5.1, og i tilskudsadministrationen ved kontrol af de minimis-lofter og GBER-betingelser. Konsekvensen af at undlade det er ikke blot en ugyldig støtte, men et tilbagebetalingskrav mod modtageren med renter og renters rente – ofte år senere.

LOV	KonkurrenceLoven § 11a, stk. 1	TEUF § 107, stk. 1	TEUF § 108, stk. 3	
PRAKSIS	EU-Domstolen · Automatisk suspension af skatteudlæg ved tilbagesøgning af statsstøtte er uforenelig med EU-retten, medmindre sikkerheden reelt fjerner konkurrencefordelen			21.05.2026
	EU-Domstolen · National kompetence til at udvide tilbagebetalingspligt for statsstøtte ved økonomisk kontinuitet			16.01.2025
	EU-Domstolen · Statens kontrol med elafgifter: EU-Domstolen bekræfter tysk støtteordning som ulovlig statsstøtte			26.09.2024
	EU-Domstolen · Appel om statsstøtte: Overførsel af advokatsalærer til konkurrenter udgør ikke statsstøtte grundet manglende statslige midler			30.01.2024
	EU-Domstolen · Ulovlig iværksættelse af statsstøtte og nationale bøder: Artikel 108, stk. 3 TEUF er til hinder for sanktioner for overtrædelser begået før Kommissionens godkendelse			11.01.2024
	EU-Domstolen · Statsstøtte til vedvarende energi: Prisgarantier, statslige midler og sondringen mellem ny og eksisterende støtte			12.01.2023

EU-Domstolen · Statsstøtte til luftfartsselskaber på Sardinien: Anvendelse af princippet om den private aktør i en markedsøkonomi	17.11.2022
EU-Domstolen · Statsstøtte til fodboldklubber: EU-Domstolen præciserer reglerne for vurdering af offentlige garantier og markedsvilkår for kriseramte virksomheder	10.11.2022
EU-Domstolen · Statsstøtte til mikrovandkraftværker: Udløb af godkendelse og national forpligtelse til tilbagesøgning af ulovlig støtte	07.04.2022
EU-Domstolen · Overførsel af midler mellem offentlige forvaltninger til finansiering af transportrabatter udgør ikke nødvendigvis statsstøtte	24.03.2022
EU-Domstolen · Selektivitet i skatteordninger: Afskrivning af finansiel goodwill ved grænseoverskridende opkøb	06.10.2021
EU-Domstolen · Forældelsesfrister ved tilbagesøgning af ulovlig statsstøtte: Forholdet mellem EU-regler og nationale procedurer (Sag C-627/18)	30.04.2020
EU-Domstolen · Statsstøtte og kriteriet om den private investor: Domstolens delvise ophævelse i Larko-sagen	26.03.2020
EU-Domstolen · Krav om tilskyndelsesvirkning ved statsstøtte og nationale myndigheders pligt til på eget initiativ at tilbagesøge ulovlig støtte	05.03.2019
EU-Domstolen · Selektivitet og statsstøtte: Afgiftsfritagelse ved ejendomsoverdragelser inden for selskabskoncerner	19.12.2018
EU-Domstolen · Princippet om selektivitet i statsstøtte: Lufthavnsafgifter i Lübeck og omfanget af Kommissionens undersøgelsesbeføjelser	20.12.2016
Konkurrenceankenævnet · Konkurrenceankenævnet stadfæster påbud om tilbagebetaling af 782.233 kr. i ulovlig offentlig støtte – Hellers Yachtværft mod Konkurrencerådet	13.01.2012
Miljø- og Fødevareklagenævnet · Annullering af GUDP-tilsagn på grund af ulovlig statsstøtte efter overskridelse af støtteintensitet	02.06.2025

REFERENCE Lovgrundlag

5 paragraffer

KonkurrenceLovent § 11a	stk. 1, 5	TEUF § 106	stk. 2
TEUF § 107	stk. 1	TEUF § 108	stk. 3
TEUF § 109			

MATERIALE Citerede afgørelser

68 afgørelser

EU-DOMSTOLEN · EUROPÆISK DOMSTOL		55
29.06.2026	EU-Domstolen: Tilbagevirkende domstolsannullation af afvist statsstøtte er forenelig med EU-retten selv efter støtteordningens udløb	C-255/25
21.05.2026	Automatisk suspension af skatteudlæg ved tilbagesøgning af statsstøtte er uforenelig med EU-retten, medmindre sikkerheden reelt fjerner konkurrencefordelen	C-545/24
23.04.2026	Statsstøtte og covid-19: EU-Domstolen opretholder annullation af Kommissionens godkendelse af Lufthansas 6 mia. EUR-rekapitalisering (C-457/23 P)	C-457/23
15.01.2026	Asempre mod Kommissionen: Foreningssøgsmål og kravet om individuelt berørt i statsstøttesager	C-124/24

20.11.2025	Statens kompensation til et kommunalt selskab for gratis slusedrift: Kvalificering som statsstøtte og sondringen mellem eksisterende og ny støtte	C-401/24
09.10.2025	Beskyttelse af berettigede forventninger og retssikkerhed ved oversættelsesfejl i EU-statsstøtteregler	C-416/24
01.08.2025	National støtteordning til vedvarende energi og Kommissionens enekompetence på statsstøtteområdet	C-514/23
03.07.2025	Tidspunktet for tildeling af statsstøtte ved ulovligt afslag: Retten til effektiv domstolsbeskyttelse under Covid-19-ordninger	C-653/23
03.07.2025	Appel i sag om statsstøtte: Kvalificering af Kommissionens afvisning af klage som en anfægtelig retsakt eller bekræftende beslutning	C-628/24
13.03.2025	Statsstøtte og finansielle bidrag til rationalisering af jern- og stålstøberisektoren	C-746/23
23.01.2025	Appel om statsstøtte til italienske luftfartsselskaber: Domstolen ophæver annullation af Kommissionens godkendelse af COVID-19-kompensation	C-490/23
16.01.2025	National kompetence til at udvide tilbagebetalingspligt for statsstøtte ved økonomisk kontinuitet	C-588/23
26.09.2024	Tyske netafgifter: EU-Domstolen fastslår at fritagelse finansieret via obligatoriske bidrag udgør statsmidler	C-790/21
26.09.2024	Statens kontrol med elafgifter: EU-Domstolen bekræfter tysk støtteordning som ulovlig statsstøtte	C-792/21
30.05.2024	Ryanair v Kommissionen (Finnair I): Statsstøtte under COVID-19 og fortolkningen af Artikel 107, stk. 3, litra b, TEUF	C-353/21
22.02.2024	Statsstøtte og voldgiftskendelser: Sondringen mellem private aftaler og statslige foranstaltninger ved fastsættelse af el-tariffer	C-701/21
08.02.2024	Kendelse om statsstøtte til Tirrenia-gruppen: Forældelse, ny støtte og betydningen af kartelvirksomhed for støttens forenelighed	C-515/22
30.01.2024	Appel om statsstøtte: Overførsel af advokatsalærer til konkurrenter udgør ikke statsstøtte grundet manglende statslige midler	C-522/23
25.01.2024	Krav til gennemsigtighed og udbetaling af kompensation for offentlig personbefordring	C-390/22
11.01.2024	Ulovlig iværksættelse af statsstøtte og nationale bøder: Artikel 108, stk. 3 TEUF er til hinder for sanktioner for overtrædelser begået før Kommissionens godkendelse	C-220/23
07.12.2023	Nationale domstoles pligt til at tilbagesøge ulovlig statsstøtte trods udløb af EU-forældelsesfrist	C-700/22
23.11.2023	Ryanair mod Kommissionen: Domstolen præciserer regler for forældelse af statsstøtte og anvendelsen af forudgående analyser	C-758/21
19.10.2023	Statsstøtte og begrebet virksomhed ved ombytning af statslige skovarealer	C-325/22
12.10.2023	EU-Domstolen stadfæster: Græsk statsgaranti til Larko udgjorde ulovlig statsstøtte grundet manglende markedsvilkår	C-445/22

28.09.2023	Statsstøtte til SAS under COVID-19: Ryanair taber appelsag om kompensation for skader efter artikel 107, stk. 2, litra b), TEUF	C-321/21
22.06.2023	EU-domstolens afgørelse om statsstøtte til Gdynia-Kosakowo lufthavn: Identificering af økonomisk fordel og lovligheden af tilbagebetalingskrav	C-163/22
12.01.2023	Statsstøtte til vedvarende energi: Prisgarantier, statslige midler og sondringen mellem ny og eksisterende støtte	C-702/20
17.11.2022	Statsstøtte til luftfartsselskaber på Sardinien: Anvendelse af princippet om den private aktør i en markedsøkonomi	C-331/20
10.11.2022	Statsstøtte til fodboldklubber: EU-Domstolen præciserer reglerne for vurdering af offentlige garantier og markedsvilkår for kriseramte virksomheder	C-211/20
10.11.2022	Post Danmark-sagen: Statsstøtte til universelle posttjenester og beregning af nettoundgåede omkostninger	C-442/21
30.06.2022	Søgsmålskompetence for brancheforeninger i statsstøttesager: Danske Slagtermestre og trappemodellen for vandafledning	C-99/21
07.04.2022	Statsstøtte til mikrovandkraftværker: Udløb af godkendelse og national forpligtelse til tilbagesøgning af ulovlig støtte	C-102/21
24.03.2022	Overførsel af midler mellem offentlige forvaltninger til finansiering af transportrabatter udgør ikke nødvendigvis statsstøtte	C-656/20
10.03.2022	EU-domstolens stadfæstelse af annullation af statsstøtteafgørelse grundet manglende høring om finansieringskilder	C-167/19
01.03.2022	Erstatningsansvar for EU-institutioner og forældelse af krav i forbindelse med statsstøtte i den tjekkiske trykkerisektor	C-239/21
28.10.2021	Statsstøtte til biodiesel: Retroaktiv ændring af fordelingskriterier for afgiftslettelser udgør ikke nødvendigvis »ny støtte«	C-915/19
06.10.2021	Selektivitet i spanske skatteregler: Afskrivning af finansiel goodwill ved udenlandske opkøb	C-50/19
06.10.2021	Selektivitet i skatteordninger: Afskrivning af finansiel goodwill ved grænseoverskridende opkøb	C-53/19
02.09.2021	Statsstøtte til Nürburgring: Annullation af Kommissionens afgørelse om salg af aktiver på grund af utilstrækkelig undersøgelse og tvivl om finansiering	C-647/19
02.09.2021	Salget af Nürburgring-komplekset: Tvivl om finansiering krævede en formel statsstøtteundersøgelse	C-665/19
10.12.2020	Statsstøtte i luftfartssektoren: Om kapitaltilførsler fra en offentligt ejet lufthavnsforvalter til et datterselskab udgør ulovlig statsstøtte	C-160/19
30.04.2020	Forældelsesfrister ved tilbagesøgning af ulovlig statsstøtte: Forholdet mellem EU-regler og nationale procedurer (Sag C-627/18)	C-627/18
26.03.2020	Statsstøtte og kriteriet om den private investor: Domstolens delvise ophævelse i Larko-sagen	C-244/18

04.03.2020	Enekompetence og statsstøtte: Domstolen stadfæster Kommissionens afgørelse om ulovlig kompensation til busoperatør	C-586/18
19.12.2019	Statsstøtte ved overførsel af kriseramte offentlige jernbanevirksomheder og tildeling af kapitalindskud	C-385/18
19.12.2019	Afvisning af søgsmål om statsstøtte grundet overskridelse af søgsmålsfristen og manglende anmodning om oversættelse inden for rimelig tid	C-741/18
13.11.2019	Appel om intervention: Statsstøttemodtageres retlige interesse i annullationssøgsmål mod Kommissionens åbningsbeslutning	C-536/19
02.05.2019	Forholdet mellem statsstøtte og frie kapitalbevægelser: Nationale domstoles kompetence ved bopælskrav i udbytteskatteordninger	C-598/17
05.03.2019	Krav om tilskyndelsesvirkning ved statsstøtte og nationale myndigheders pligt til på eget initiativ at tilbagesøge ulovlig støtte	C-349/17
19.12.2018	Selektivitet og statsstøtte: Afgiftsfritagelse ved ejendomsoverdragelser inden for selskabskoncerner	C-374/17
25.07.2018	Præjudiciel forelæggelse om statsstøtte: Afvisning af gyldighedsprøvelse når sagsøger har undladt at anlægge annullationssøgsmål	C-135/16
26.04.2018	Statstilskud til digitalt tv i Castilla-La Mancha: EU-Domstolen fastslår krav til definition af tjenesteydelser af almen økonomisk interesse	C-91/17
16.01.2018	Traktatbrud: Grækenlands manglende tilbagesøgning af statsstøtte og ulovlig udsættelse af konkursbehandling	C-363/16
24.10.2017	Statsstøtte til italienske mælkeproducenter: Overtrædelse af Rådets betingelser for tilbagebetalingsordning omdanner eksisterende støtte til ny støtte	C-467/15
20.12.2016	Princippet om selektivitet i statsstøtte: Lufthavnsafgifter i Lübeck og omfanget af Kommissionens undersøgelsesbeføjelser	C-524/14

KONKURRENCERÅDET · NÆVN / KLAGEINSTANS

5

22.06.2011	Tårnby Kommunes ulovlige støtte til Hellers Yachtværft – fuld tilbagebetaling efter hjemvisning	4/0120-0100-0825/- MBD
23.05.2011	Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen afviser indgreb mod Frederikssund Kommunes prisfastsættelse af svære redningsydelser – Forsvarsministeriet fandt priserne lovlige efter beredskabslovens § 18, stk. 2	KFST j.nr. 4/0120-0300-0022 - afgørelse af 11. februar 2011
23.06.2010	Tårnby Kommunes ulovlige offentlige støtte ved udlejning af Kastrup Strandpark 9 til under markedslejen – Konkurrencerådets afgørelse af 23. juni 2010	4/0120-0100-0538
16.12.2003	Dragør Kommunes salg af erhvervsjendom til Københavns Lufthavne – Konkurrencestyrelsen finder ingen overtrædelse af § 11 a om offentlig konkurrenceforvridende støtte	3/1120-0100-0867
28.11.2001	Konkurrencerådet afviser »grønt lys« til Hernings ErhvervsService – kommunal støtte kan forvride konkurrencen	J.nr. 3:1120-0304-4/csk/Udbud

MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS

4

02.06.2025	Annullering af GUDP-tilsagn på grund af ulovlig statsstøtte efter overskridelse af støtteintensitet	23/02492
03.06.2024	Tilbagebetaling af tilskud til målrettet kvælstofregulering - forældelse	23/09546
16.05.2024	Afgørelse om forældelse af krav om tilbagebetaling af tilskud til målrettede efterafgrøder	23/09424
16.05.2024	Tilbagebetaling af tilskud til målrettet kvælstofregulering - forældelse	24/00086

KONKURRENCEANKENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS
 3

13.01.2012	Konkurrenceankenævnet stadfæster påbud om tilbagebetaling af 782.233 kr. i ulovlig offentlig støtte – Hellers Yachtværft mod Konkurrencerådet	2011-0025026
15.09.2011	Konkurrenceankenævnet tillægger klage opsættende virkning i sag om ulovlig støtte via for lav leje til Hellers Yachtværft	2011-0025026
01.09.2010	Konkurrenceankenævnets kendelse af 31. august 2010 – Hellers Yachtværft mod Konkurrencerådet: Klage over påbud om tilbagebetaling af ulovlig statsstøtte (lav erhvervsleje) tillagdes ikke opsættende virkning	J. nr. 2010-0022398

ENERGIKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS
 1

27.04.2026	Energiklagenævnet stadfæster afslag på forundersøgelsestilladelse til Odin Havvindmøllepark – åben dør-ordningen udgør statsstøtte	25/10592
------------	--	----------

FORARBEJDE **Betænkninger**

1 reference

Fornyelse og effektivisering i den kommunale sektor – Underudvalgsrapporter (Bilag til Betænkning nr. 1268)
 nr. 1268 · 1994 · Indenrigsministeriet